

อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของคนตรีและร่ววงกองกา
กรณีศึกษาอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

บาลี ศักดิ์เจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (คนตรี)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของคนตรีและรำวงคองกา กรณีศึกษาอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
TRADITIONAL THAI CONGA DANCE AND MUSIC: A CASE STUDY OF KHAMPHA-UNG
SUBDISTRICT, POCHAI DISTRICT, ROI-ED PROVINCE, THAILAND

บาลี ศักดิ์เจริญ 5036441 MSMS/M

ศศ.ม. (ดนตรี)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อนรรฆ จรรย์ยานนท์, ค.บ., M.M., ปร.ค., มนต์ วัฒนไชยยศ, กศ.บ., ศศ.ม., ปร.ค.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของรำวงคองกา กรณีศึกษา อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติ การสืบทอดและการดำรงอยู่ และ ลักษณะของคนตรีและบทเพลงประกอบการแสดงของรำวงคองกา ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทางมานุษยดนตรีวิทยา เก็บข้อมูลจากชาวบ้านที่เป็นนักแสดง และ นักดนตรี

ผลการศึกษาพบว่า การละเล่นรำวงคองกาเป็นการละเล่นเพื่อความบันเทิงของชาวบ้าน มีพัฒนาการมาจากรำไทพอน ซึ่งเป็นการเล่นพื้นเมืองของชาวไทย ที่นิยมเล่นกันเฉพาะฤดูกาลตามท้องถิ่น มีการสร้างสรรค์ท่าทางการรำและบทร้อง การเรียกชื่อการแสดงลักษณะนี้มีที่มาจากความหมายที่ใช้ในการเรียกชื่อตามจังหวะที่ใช้ในการแสดง โดยรำวงนี้ใช้จังหวะคองกาและการเรียกชื่อตามพิธีการที่ชาวานำต้นกล้ามากรวมกันเพื่อการแสดงเพื่อขอฝน โดยเรียกว่า “รำวงคองกา” มีการสืบทอดแบบปากต่อปาก รุ่นสู่รุ่น ส่วนมากการเรียนรู้เกิดขึ้นภายในครอบครัว แล้วจึงขยายออกสู่ภายนอก พบว่าเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน กลมเกลียวกันในชุมชน มีความสัมพันธ์กับประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในภูมิภาคอีสาน คนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบไปด้วย เป็นกลอง ฉิ่ง ฉาบ ลูกแซ็ก นกหวีด และ แทมบูรีน การรำวงคองกาจัดเป็นวงรำกันเป็นคู่หญิง ชาย มีการรำท่าที่เป็นเอกลักษณ์ของรำวงคองกา คือการยกไหล่ไปตามการบรรเลงดนตรี กลองบรรเลงต่อเนื่องกันไป นักร้องจะใช้ไหวพริบปฏิภาณและความชำนาญในการร้อง ลักษณะการดำเนินทำนองใช้บันไดเสียงเพนทาโทนิค มีการซ้ำทำนองและเนื้อร้องอยู่บ่อยๆ ลักษณะเนื้อเพลงสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายในชุมชน

คำสำคัญ : คนตรีและรำวง/ รำวงคองกา/ รำไทพอน

TRADITIONAL THAI CONGA DANCE AND MUSIC: A CASE STUDY OF
KHAMPHA-UNG SUBDISTRICT, POCHAI DISTRICT, ROI-ED PROVINCE,
THAILAND

BALI SAKCHAROEN 5036441 MSMS/M

M.A. (MUSIC)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: ANAK CHARANYANON, M.M., Ph.D.,
MANAT WATTANACHAIYOT, M.A., Ph.D.

ABSTRACT

This research is about the characteristics and the surviving continuity of *Konga* Dance within the Pochai district of Roi-ed province community, in Northeast Thailand. This study, collected data by using Ethnomusicological methodology, focused on the history and the passing on of the music and musical accompaniment of the *Konga* Dance.

The *Konga* Dance and its music are passed on orally from generation to generation. Most learning happens within the families that practice the dance and has slowly expanded to outside of the family structure available to the greater public, despite there being no written documentation to pass on the lyrics or style of the dance. In contemporary performance the dance has been performed for entertainment, creating social harmony, relative with the traditional *Heat 12 Klong 14* and the way of life that Isan (Northeast Thailand) people live. The accompaniment music for the *Konga* Dance uses drums, finger cymbals, cymbals, shaking rattle, whistle and tambourine. The *Konga* dance is a round couple's dance between women and men. The most prominent characteristic of *Konga* dance is moving the shoulders along with the music. The drumming will continue without stopping and the singer will have to use improvisatory skills to transition from one song to another. The music uses pentatonic scales and often has melodic and lyric repetition. Usually the lyrics are about simple living and life in Isan.

KEY WORDS: MUSIC AND DANCE/ KONGA DANCE/ RUM TONE

93 pages